

waargenomen, dat ze in den loop der jaren van geslacht veranderden o.a., de hulst, en ik denk, dat bij dat plooibare kardinaalsmutsje daarop ook groote kans bestaat. 't Is een groot genoegen dit na te gaan; bij het karteeren heb ik alvast het gezelschap genoten van de roodborstjes die vaak en veel van de oranje zaden kwamen snoepen.

Intusschen zijn de konijnen ook alweer in het strijdperk getreden. Ze schijnen zeker goed bij te bevinden met opeen hoogte van een paar decimeter de jonge loten als met een mes af te snijden en dan de afgevalen toppen te beknagen. Daar zit nog geen kurk aan.

Men vraagt zich af of er onder deze omstandigheden wel ooit oude kardinaalsmutsjes in het duin gevonden kunnen worden. Nu, niet dikwijls, maar toch wel enkele malen. Ik weet er een te staan, die heeft een bemosten stam van wel twee decimeter in middellijn en hij is een meter of zes hoog. Alle bezwaren van de jeugd is hij al lang te boven en het komt niet meer bij hem op, om van die lange noodloten te maken. Hij is al tevreden met vele korte twijgjes, die jaren lang hun groene schors houden eer zich het bruine kurkweefsel vormt.

Aardige heester, die kardinaalsmuts, en een plaats in den schooltuin dubbel waard. De konijntjes hebben ons den weg gewezen tot eenvoudige, leerzame en onderhoudende proeven. En mocht het konijn ons niet ver genoeg brengen, dan zorgt het kardinaalsmutsmotje wel voor de rest.

JAC. P. THIJSSE.

IETS OVER DE SMARAGDHAGEDISSEN.

TERWIJL men meestal, om een eenigszins meer dan oppervlakkige beschouwing over een of ander dier te vinden, maar een van de bekende Duitsche Zoölogische werken behoeft in te zien, is het mij niet gelukt over de Smaragdhagedissen een artikel te vinden, dat aan bovengenoemden eisch voldoet.

Het is dan ook door jarenlange ondervinding, dat ik het aandurf, houders van de fraaie Zuid-Europeesche Smaragdhagedis hierbij eenigen raad te geven, om deze taaie, en tegelijk subtiele dieren in het leven te houden in het voor hen ongeschikte klimaat.

Voor ik ga praten over de hagedis zelf, wil ik eerst beginnen met de beschrijving van het terrarium aan de hand van bijgaande teekening.

Het kleinste wat men voor deze vrij groote hagedis kan nemen is ruim 50 cM. lang, breed 30 cM. en hoog 60 cM.

Een eerste vereischte nu is droogte en zon.

Men begint nu op den zin-

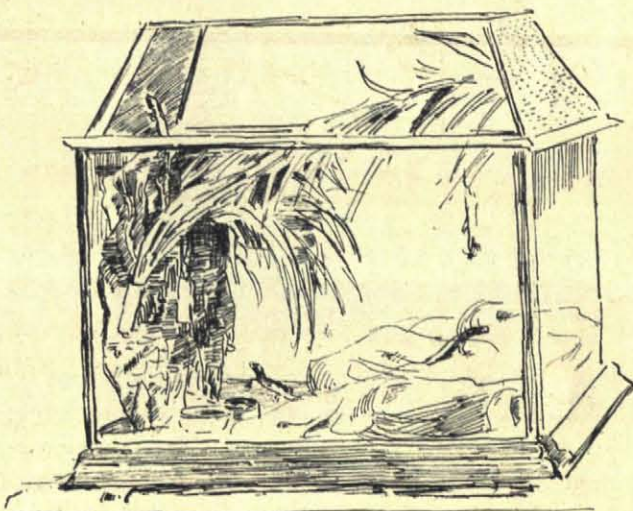

Fig 1. Het terrarium.

ken bodem een flinke laag droog zand ter dikte van ongeveer 5 cM. te strooien.

Hierin komt één steenen bakje voor meelwormen en een tweede met frisch water.

Tegen een der glazen wanden nu zet men een flink stuk kurk en daarin worden wat drooge palmbleden, bamboe of riet gestoken.

Het spreekt vanzelf dat men dat stuk kurk plaatst aan den wand, waar de zon niet binnenkomt, want een onmisbaar iets voor de italiaansche hagedis is zon en zonnewarmte.

Fig. 2. Smaragdhagedissen.

Hoe meer zon er is, hoe levendiger worden ze en men kan ze dikwijls breeduit zien liggen om zoo veel mogelijk zon op te vangen; „sich sonnen” noemen de Duitschers het kernachtig.

Terwijl ze in de natuur op steenen muurtjes leven en 's nachts of liever na zonsondergang in spleten kruipen en zich daar in hun holletjes oprollen kan men natuurlijk in een glazen terrarium geen muur bouwen.

Het beste nu om de hagedis de na zonsondergang noodzakelijke beschutting te geven is, hoe gek of het ook lijkt, een paar gewone wollen lappen. Eerst leggen we een weinig hooi op het zand in een hoek van het terrarium, op het hooi komen de lappen te liggen.

Het is wel geen mooi gezicht, zoo'n stuk wollen deken (een stuk beddedeken is het meest geschikt) inplaats van planten, maar er is geen keus; óf men heeft een frisch terrarium met

plantjes, grint en een slootje waar men kikkers in kan houden, die men aardwormen en vochtige slakken geeft — of men heeft een droog terrarium voor hagedissen; een stukje woestijn met een kleine oase.

In een vochtig koud terrarium kwijnt de smaragdhagedis spoedig dood, evenals men onmogelijk kikkers bij hagedissen kan opsluiten, in een voor hagedissen geschikt terrein, zonder dat de eersten het loodje er bij leggen.

Rechts op de teekening (fig. 1) ziet men nu een stuk wollen deken en geregeld iederen avond gaan de hagedissen vanzelf heel netjes letterlijk „onder de wol.”

Fig. 3.

Wat nu het voedsel aangaat is het meest practisch in het reeds genoemde steenen bakje meelwormen te doen.

De hagedissen orienteeren zich uitstekend en vinden de meelwormen, het waterbakje en slaappleats.

Als meelwormen bakje leent een groote steenen zalfpot zich het beste. Die is niet te diep en toch kunnen de meelwormen er niet uit kruipen.

Als de hagedis gezond is verslindt ze wel 6 à 7 meelwormen per dag, vooral als de zon flink schijnt.

Af en toe lesschen ze hun dorst al likkende met het gespleten banierachtig tongetje, uit het andere steenen of glazen waterbakje.

Men kan ook gewone wormen geven maar met het oog op den drogen zandbodem is dit niet aan te raden. De wormen verdrogen of vervuilen, als ze uit het bakje zijn gekropen en het terrarium gaat stinken.

Is men er steeds bij, dan kan men ze natuurlijk gewone wormen geven of slakken, rupsen kevers enz., zelfs af en toe een klein beetje zoet vruchtensap, dat sommige exemplaren bij kleine beetjes graag schijnen te eten, andere echter weer niet.

Maar proefondervindelijk is meelwormen het gemakkelijkst, daar men ze altijd in voorraad tegelijk kan geven, en ze bijna altijd krijgen kan in Zaadhandels, ook bij zaad- en vogelmagazijnen en dierenhandel.

Ze moeten natuurlijk levend zijn, want wat niet beweegt raakt de hagedis niet aan.

De kevers van meelwormen vreten ze natuurlijk evengoed, maar dit wordt weer lastiger, daar de kevers gemakkelijker dan de wormen uit het bakje kruipen en zich overdag verstoppen.

De meelwormen en meeltorren zijn namelijk nachtdieren d.w.z. overdag ziet men ze niet en 's avonds komen ze te voorschijn; juist in tegenstelling met de zich in licht en zon verlustigende hagedis.

Een flinke hoeveelheid meelwormen in voorraad te hebben tusschen wat brood en krantenpapier in een stevigen bak is het beste.

De meelwormen telen zelf voort en men heeft nooit gebrek aan voedsel voor de hagedissen, die 's zomers enorm veel verslinden kunnen. Geen wonder; ze moeten er den winter op teren, meer nog, ook koude zomerdagen eten ze weinig en zoodra de eigenlijke koude aankomt worden ze traag, vertoonen zich hoe langer hoe minder om ten slotte voorgoed onder de wollen dekens verstopt te blijven, om den winterslaap te doen. Ziet men ze niet, dan doet men verkeerd ze voor den dag te halen; men laat ze eenvoudig 's winters in een onverwarmde kamer staan, doe er desnoods nog een stuk deken bij en zorg enkel voedsel bij de hand te hebben, indien de hagedis te voorschijn komt.

Op warme winterdagen wandelt de hagedis wel eens uit de dekens en natuurlijk moet ook 's winters het waterbakje gevuld zijn.

Men vulle dat steeds voorzichtig bij, zoo, dat het zand in de omgeving droog blijft.

In 't begin zeide ik, dat de hagedis tegelijk taai, en subtiel is. Dit lijkt een tegenstelling en toch is het zoo.

Ik zal dat duidelijker uitdrukken.

Men weet natuurlijk nooit, hoe oud een hagedis is, te meer daar de exotische soort bij mijn weten, in gevangenschap niet voortplant.

Fig. 4.

Als men evenwel bedenkt dat andere reptielen als b.v. krokodillen, padden en schildpadden soms honderd of meer jaren kunnen worden, dan geloof ik dat ook de hagedissen een zeer hoogen leeftijd kunnen bereiken.

Bij goede behandeling zullen ze in gevangenschap ook wel oud kunnen worden maar, en dit wijst op het subtiel van de hagedis, ontbreekt er het minste aan de levenswijze, zooals ze die in de natuur heeft, dan wordt ze spoedig leelijk en vaal, wil niet meer eten en verkwijnt.

En nu wijs ik weer op het taaie der diëren dat, indien men in de verzorging de noodige verandering brengt, de hagedis weer geheel bijkomt, zelfs al is ze driekwart dood.

Zorgt men evenwel niet voor die verandering, dan is de dood onherroepelijk het einde en zeer veel hagedissen zijn bij mij al gestorven, waarvan ik achteraf echter altijd de oorzaak ontdekte.

Twee hebben nu al drie winters door gemaakt waarvan zelfs de vorige zeer koude; maar er is nog een factor waar men rekening mee moet houden. Hoe bekoorlijk en zacht deze diertjes er uitzien, de mogelijkheid doet zich zeer dikwijls voor, dat twee exemplaren zich niet met elkander kunnen verdragen in één terrarium.

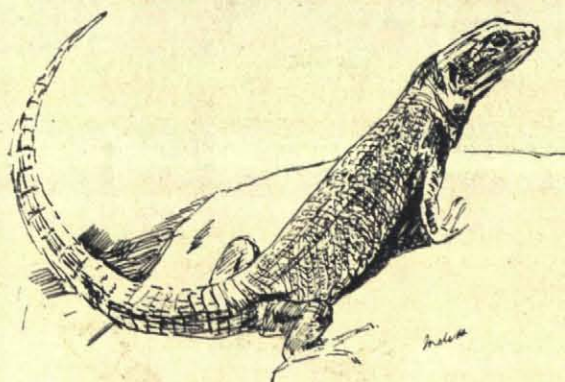

Fig. 5.

Een groote krachtige zal soms een kleinere net zoo lang vervolgen, dat de laatste het onderspit delft.

Met zijn met fijne tandjes bezette kaken klemt hij het slachtoffer zoo lang tot het bloedende wonden heeft.

Dikwijls bereikt hij bij de eerste aanvallen reeds dat het slachtoffer zonder staart rondloopt (die langzaam weer aangroeit) maar verwijderd men ze niet van elkaar dan gaat de vervolging voort met het doel achter de voorpooten te bijten. Niet eerder laat de vervolger los voordat het arme slachtoffer tusschen de nijptang-kaken gestikt is.

Ziet men een hagedis opgeblazen als een draak een andere vervolgen, dan verwijdere men ze van elkaar.

Op bepaalde tijden moet ook het terrarium gereinigd worden. Men ziet erg eenvoudig is de behandeling niet.

Maar op de aangegeven manier is een dusdanig ingerichte verblijfplaats voor hagedissen altijd volgens mij een herinnering aan warmere streken. Een bos annanasbladen zooals ik op de teekening aangaf, opgehangen aan de kurk, verhoogt nog de exotische stemming.

Sommige hagedissen als b.v. fig. 2 zijn elegant en spichtig. Ze roepen de herinnering wakker aan zonnige warm gestoofde muurtjes in Italië tusschen wijn en olijfboomen. Andere zijn logger, doen denken aan padden en soms weer aan krokodillen (fig. 3). Ze liggen meestal traag zich te koesteren in de zon en zoo breeduit liggend tusschen riet, lijken het fantastische krokodillen aan de oevers van den Nijl.

Uit kleine kraaltjes schijnen ze opgebouwd te zijn en bij den blauwachtigen kop en keel lijken kostbare juweelen te zijn ingezet. De kleine zwarte oogjes schitteren in de zon en worden af en toe gesloten door naar boven toe zich sluitende grijze oogleden. Toch zijn geen twee hagedissen hetzelfde geteekend.

De wijfjes schijnen meer bruinige strepen te hebben, de mannetjes meer glanzend effen groen.

Maar er is zooals gezegd zooveel variatie in de teekening, dat het moeilijk is een algemeen lijkend portret te teekenen. Over 't algemeen geloof ik dat de mannetjes iets grooter zijn en naar verhouding grooter kop hebben.

Hoe intelligent ze er ook uitzien: als ware koudbloedige dieren zijn ze meestal verstand, d.w.z. kunnen urenlang in vrijwel dezelfde houding zitten, zonder iets op te merken.

Personen herkennen geloof ik niet dat ze kunnen, ze schijnen beter te hooren dan te zien, ze leeren in gevangenschap enkel hun buitengewone schuwheid af en blijven op het hooren van bekende geluiden rustig zitten, zonder, zooals in de natuur, bij het minste geruisch in hun holletje te verdwijnen.

M. DE H.

INTERESSANTE AQUARIUMBEWONERS

DE aquarium-liefhebbers bezitten tegenwoordig hoofdzakelijk exotische pracht-diertjes zooals: Paradijssvissen (*Macropodus viridi-auratus*), Prachtbarbeeltjes (*Barbus conchonus*), Kempvissen (*Betta pugnax*, *B. splendens* etc.) Draadvissen (*Trichogaster lalius* enz.) Zebrevissen (*Danio rerio*) enz. Deels omdat bovengenoemde vissen, door hun schitterende kleuren een lust voor het oog zijn, deels omdat de meesten zich gemakkelijk in de aquaria voortplanten.

Des zomers, in de warme maanden Juni, Juli en Augustus, breekt voor deze warmwater-vischjes het gunstige oogenblik aan, doch gedurende dezen tijd zijn de meeste van onze inlandsche zoetwatervissen moeilijk door den zomer te brengen, zonder fonteintje of doorluchting.

Grondeltjes, baarzen, possen en andere vissen snapen, door zuurstofgebrek gedwongen, naar lucht en als we het water niet spoedig ververschen volgt onherroepelijk de verstikkingsdood.

Daarom zijn de warmwater-vischjes alleszins aan te bevelen, daar zij voor betrekkelijk weinig geld in de naturaliën-winkels te koop worden aangeboden en de noodzakelijke verwarming in den winter met een Thermocon-aquarium of een Thermoplan weinig zorg baart.

Tot de eigenaardigste warmwater-vissen behooren zonder twijfel de *Klimbaars* (*Anabas scandens*; *scandens* = klimmend) en het *Slijkspringertje* (*Periophthalmus koelreuteri*).

De eerste visch, welke men tot de Labyrinth-vissen rekent is voor het eerst in 1891 door Dr. Schad—Treptow ingevoerd en is afkomstig uit Indië, Burma, de Maleische eilanden, Ceylon en de Philippijnen.

Hij lijkt veel op een baars en is dan ook door Luitenant Daldorf in 1797 als „*Perca scandens*” (*Perca* = baars; bv. *Perca fluviatilis* = rivierbaars) betiteld.

Het lijf heeft een gestrekten vorm en bereikt een lengte van ongeveer twintig c.M. De visch is op den rug bruingroen gekleurd en langs den buik geel.

De borstvinnen zijn roodachtig, de andere vinnen, met uitzondering van de rugvin geelachtig gekleurd. De iris van het oog is kopergeel.

De eigenaardigheid van dezen visch, waaraan hij ook zijn naam te danken heeft is, dat hij zich door middel van een dikken stekel, op het land kan voortbewegen. Met behulp

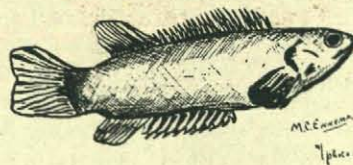

Fig. 1. Klimbaars.